

ОСОБЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ
В ЕКОНОМІКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІFEATURES OF ATTRACTION FOREIGN DIRECT INVESTMENT
IN THE ECONOMY OF THE ZAPORIZHZHYA OBLAST

У статті розкрито поняття інвестицій та особливості залучення цих інвестицій в економіку Запорізького регіону. Розглянуто динаміку залучення прямих іноземних інвестицій. Також розглянуто показники та фактори економічного розвитку регіону, а саме темпи росту ВРП по областях. У статті проаналізовано вплив прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток і визначено перспективні напрями іноземного інвестування. Запропоновано використовувати кластерний підхід для забезпечення високих темпів економічного зростання та підвищення інвестиційного потенціалу регіону. У Запорізькій області діють масштабні інвестиційні проекти та спільні підприємства, поступово простежується збільшення обсягів та впливу іноземних інвестицій у регіон. Наведено приклади компаній, які ведуть економічну та інвестиційну діяльність на території Запорізької області. Надано інформацію щодо вартості й очікуваних результатів від великих інвестиційних проектів.

Ключові слова: інвестиції, глобалізація, економічний розвиток, ВРП, інвестиційна діяльність, зовнішньоекономічна діяльність, інвестиційні проекти, кореляційно-регресійний аналіз, залучення прямих іноземних інвестицій.

В статті раскрыто понятие инвестиций и особенности привлечения этих инвестиций

в экономику Запорожского региона. Рассмотрена динамика привлечения прямых иностранных инвестиций. Также рассмотрены показатели и факторы экономического развития региона, а именно темпы роста ВРП по областям. В статье проанализировано влияние прямых иностранных инвестиций на экономическое развитие и определены перспективные направления иностранного инвестирования. Предложено использовать кластерный подход для обеспечения высоких темпов экономического роста и повышения инвестиционного потенциала региона. В Запорожской области действуют масштабные инвестиционные проекты и совместные предприятия, постепенно прослеживается увеличение объемов и влияния иностранных инвестиций в регион. Приведены примеры компаний, которые ведут экономическую и инвестиционную деятельность на территории Запорожской области. Предоставлена информация о стоимости и ожидаемых результатах от крупных инвестиционных проектов.

Ключевые слова: инвестиции, глобализация, экономическое развитие, ВРП, инвестиционная деятельность, внешнеэкономическая деятельность, инвестиционные проекты, корреляционно-регрессионный анализ, привлечение прямых иностранных инвестиций.

УДК 338.58:65.014

Дугієнко Н.О.

к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму
Запорізький національний університет
Стрельников П.І.

студент
Запорізький національний університет

The article discusses the concept of investment and economic development. The dynamics of attraction of direct foreign investments is considered. Indicators and factors of economic development of the region are also addressed, namely, the growth rates of the GRP by regions. The article analyzes the impact of foreign direct investment on economic development and identifies promising directions of foreign investment. It is proposed to use a cluster approach to ensure high rates of economic growth and increase the investment potential of the region. Large scale investment projects and joint ventures are operating in the Zaporizhzhya region. Zaporizhzhya Oblast is one of the centres of development of economic, industrial-technological and intellectual potential of Ukraine. The increasing number of foreign investment and their impact in the region is gradually being observed. The correlation-regression analysis shows the relationship between the volume of cargo transportation by road in the region and the volume of attraction of foreign direct investment. And it means that with the increasing number of foreign direct investment the volume of cargo transportation by road is also increasing. Examples of companies that carry out economic and investment activities in the Zaporizhzhya region are also presented. Information is provided on the value and expected results of the large investment projects. Development of small and medium-sized businesses, agriculture, scientific and technical sphere, industrial production, processing and food industry, green tourism and development of resort and recreation facilities are the priority investment and innovation directions for Zaporizhzhya Oblast. Zaporizhzhya region is also the only one in Ukraine, where all types of energy are extracted. The global trend of preserved resources, the search for alternative energy sources and increasing the ecological significance of the planet pushes humanity towards new technologies. And new projects usually require an inflow of direct investment. Therefore, the inflow of capital, both domestic and foreign, in the leading industries of the Zaporizhzhya region is extremely relevant and effective.

Key words: investment, globalization, economic development, GRP, investment activity, foreign economic activity, investment projects, correlation-regression analysis, attraction of foreign direct investment.

Постановка проблеми. Сьогодні Запорізький регіон розвивається в умовах економічної кризи і нестабільності на рівні всієї України. А будь-яка ефективна інвестиційна діяльність багато в чому залежить від ступенів ризику. Інвестори ретельно аналізують напрями інвестування, враховуючи втрати, складнощі, інвестиційний клімат, законодавчу базу приймаючої країни, майбутній обсяг прибутку та перспективи. Україна вже давно потрапляє у список найбільш ризикованих для інвестування країн. Тому шляхи залучення прямих іноземних інвестицій, їх вплив на економічний розвиток та стан, питання проблем і перешкод на

шляху економічного зростання Запорізької області має важливе значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо інвестиційної привабливості, поліпшення інвестиційного клімату та активізації інвестиційного потенціалу для залучення іноземного капіталу висвітлені у працях таких учених, як О.В. Гаврилюка, У.Ф. Шарп, О.К. Малютіна, В.С. Марцина, Л.Дж. Гітман, К.В. Паливоди, Дж. Бейлі.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення впливу прямих іноземних інвестицій на економічний потенціал Запорізької області,

оцінка впливу та тенденцій інвестиційної діяльності краю.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Будь-яке вкладення фінансових коштів для збільшення капіталу, яке пов'язане з ризиком, має назву інвестування. Інвестиції поєднують у собі всі види майнових та інтелектуальних цінностей, які вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності, у сферу бізнесу з метою отримати прибуток або досягти соціального ефекту. Інвестування поділяється на внутрішнє, зовнішнє та іноземне. У свою чергу іноземне інвестування – це інвестиційна стратегія, яка передбачає залучення світових глобальних інвестицій як складника інвестиційного портфеля. Внутрішні інвестиції – це вкладання капіталу однієї країни в різні сфери цієї самої країни. Зовнішні інвестиції, відповідно, передбачають залучення капіталу в іноземні підприємства. Інвестиційна діяльність завжди викликає увагу та інтерес з боку учасників міжнародних економічних процесів. Це зумовлено тим, що ефективне інвестування становить основу глибинних засад розвитку господарської діяльності та є визначальним для економічного піднесення країни загалом.

Розквіт і поширення інвестицій у світі пов'язаний насамперед із посиленням процесів глобалізації у сфері економіки та бізнесу. Крупні компанії часто розгалужуються і вкладають гроші в компанії, розташовані в інших країнах. Це сприяє відкриттю нових підприємств, залученню більш дешевої робочої сили, збільшенню обсягів виробництва та зменшенню податків в іншій країні. Вливання інвестицій в іншу країну можливе та доцільне, якщо іноземна компанія має особливі технології, доступ до ресурсів та продуктів, які цікавлять інвестора. Загалом наявність іноземних інвестицій в країні є корисною ознакою, яка часто приводить до збільшення робочих місць та доходів. Чим більше інвестицій надходить до країни, тим більше іноземних країн вважають цей регіон економічно надійним та сприятливим. За влучним, простим та зрозумілим визначенням Вільяма Шарпа, американського економіста та лауреата Нобелівської премії 1990 року, «інвестиції – це процес вкладання грошей в певну галузь чи діяльність з метою отримання більшого ефекту та прибутку у майбутньому» [1, с. 107]. Інвестиційні процеси – це вливання капіталу в певні інструменти, серед яких – цінні папери, нерухомість, страхування, власний бізнес, інвестиційний фонд. Мета інвестування полягає у тому, щоб максимізувати свій прибуток шляхом втрати певної кількості активів зараз та їх збільшення у майбутньому.

Рівень економічного та інвестиційного розвитку кожної країни залежить від благоустрою кожного окремого регіону цієї держави. Економічний розвиток регіону – це процес забезпечення добробуту та піднесення області, який відбува-

ється під впливом зовнішніх та внутрішніх економічних, соціальних факторів. Слід визначити, що є декілька напрямів розвитку. Перший напрям – основні фактори розвитку знаходяться в центрі держави і потім поширюються на інші райони, які віддалені від центра. Другий напрям характеризується владою на місцях, коли кожний територіальний регіон керується своїми власними інститутами. Основні ресурси, такі як праця, земля, капітал, повинні перетворюватись у валовий регіональний продукт. Тобто вдале управління регіону з боку місцевої влади, активна внутрішня та зовнішньоекономічна діяльність, покращення інвестиційної привабливості – це ті інструменти, які гарантують вдалий економічний розвиток. ВРП є узагальнюючим показником, який характеризує рівень добробуту та розвитку економіки на регіональному рівні. Він визначається як сума валової доданої вартості усіх видів економічної діяльності, включаючи чисті податки на продукти. Фактично ВРП характеризує усе, що створено та вироблено у регіоні протягом року. Динаміка показників ВРП на душу населення залежить від ефективної діяльності основних секторів регіональної економіки та показує ефективність політики регіонального розвитку. Існує певна залежність між ступенем розвиненості та галузевою орієнтацією регіону. Наприклад, регіони з вищою часткою промисловості вважаються більш розвиненими, ніж регіони, в яких переважає частка сільськогосподарської галузі [2]. Говорячи більш детально про Запорізьку область, можна побачити інфографіку, як росте економіка та які темпи росту валового регіонального продукту в порівняльних цінах. Видно більш-менш стабільну динаміку спаду та підйому ВРП Запорізького регіону. Однак області не вистачає повністю вирівняти та перевищити показники докризового періоду (табл. 1).

Тож факторами розвитку економіки регіону є ті компоненти, параметри та причини, які впливають на економічний процес і результат цього процесу. Факторами економічного зростання є інновації, капітальні вкладення та прямі інвестиції, інститути, виробничі ресурси [4].

Інвестиційна діяльність є складовою частиною економічного потенціалу і розвитку Запорізької області. Згідно з даними Інвестиційного порталу Запорізької області, у 2018 році економічний та інвестиційний розвиток характеризувався відновленням позитивної динаміки промисловості та зовнішньоекономічних зв'язків, поліпшенням інвестиційного клімату та розвитком будівельної галузі. У 2017 році Міністерство регіонального розвитку України визначило, за рейтинговою оцінкою економічного розвитку, Запорізьку область на 3 місце серед інших областей за напрямками «Економічна ефективність» та «Інвестиційний розвиток та зовнішньоекономічна співпраця». У перші шість

Темпи росту ВРП по областях за 2014–2017 роки

	Темп росту ВРП в порівняльних цінах до минулого року				Темп росту ВРП 2017 в порівняльних цінах до 2013 року
	2014	2015	2016	2017	
Житомирська	103,60%	93,10%	105,20%	102,70%	109,80%
Вінницька	104,60%	97,10%	106,50%	101,20%	109,47%
Волинська	101,10%	95,30%	108,20%	103,30%	107,69%
Хмельницька	102,30%	92,20%	104,70%	109,00%	107,64%
Одеська	98,30%	95,80%	104,20%	106,60%	104,60%
Київська	99,40%	94,00%	105,70%	105,20%	103,90%
Тернопільська	108,00%	93,70%	98,50%	103,60%	103,27%
Херсонська	99,70%	98,70%	102,50%	100,50%	101,67%
м. Київ	96,10%	93,30%	105,50%	107,40%	101,59%
Запорізька	100,40%	94,70%	99,70%	104,70%	99,25%
Миколаївська	98,40%	95,30%	105,60%	98,60%	97,64%
Сумська	100,40%	96,70%	96,60%	103,70%	97,26%
Львівська	100,90%	95,20%	99,30%	101,50%	96,82%
Рівненська	102,60%	93,40%	103,30%	100,50%	96,60%
Івано-Франківська	97,60%	92,00%	99,00%	106,30%	94,49%
Чернігівська	100,50%	93,40%	100,60%	99,70%	94,15%
Черкаська	98,90%	95,00%	101,50%	98,00%	93,73%
Закарпатська	102,80%	93,50%	97,30%	99,40%	92,96%
Чернівецька	98,30%	94,70%	99,40%	100,30%	92,81%
Кіровоградська	100,60%	91,70%	105,00%	95,20%	92,21%
Харківська	97,90%	90,90%	102,10%	99,50%	90,68%
Дніпропетровська	95,10%	90,30%	95,40%	103,10%	87,12%
Полтавська	96,00%	93,80%	97,90%	95,80%	84,45%
Донецька	67,10%	61,30%	99,10%	92,50%	37,70%
Луганська	61,00%	47,70%	118,00%	86,40%	29,66%

Джерело: складено на основі [3]

місяців 2018 року підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 5,98 млрд грн капітальних інвестицій (3 % від загального обсягу по Україні) – це 9 місце серед регіонів України. Обсяг капітальних інвестицій на одну особу населення становить 3454,5 грн проти 3661,3 грн у січні-червні 2017 року. Найбільше капітальних інвестицій освоєно в промисловій галузі регіону (3,7 млрд грн, або 62,6 % від загального обсягу) та сільському господарстві (987,6 млн грн, або 16,5 %) [5].

Для підтвердження факту, що в Запорізькій області успішно діють відомі компанії з часткою іноземних інвестицій, наведемо приклади. В Приазовському районі Запорізької області функціонує Ботієвська вітрова електростанція. Це 65 вітрогенераторів, загальна потужність яких становить 200 МВт. Засновник станції – ТОВ «Вінд Пауер». Також на фінальній стадії – масштабні інвестиційні проекти введення в експлуатацію ще двох ВЕС у Запорізькій області – Приморської і Бердянської. У м. Токмак введена в експлуатацію сонячна електростанція потужністю 10 МВт. Сьогодні компанія-інвестор розвиває проект по створенню в Токмаць-

кому районі сонячної електростанції загальною потужністю 50 МВт. ТОВ «ВіндПауер» ДТЕК є інвестором проекту будівництва парків вітрових електростанцій на територіях Приазовського, Приморського та Бердянського районів області. Загальна потужність вітрових електростанцій – 545 МВт. Загальний обсяг інвестицій у вітропарк заплановано у розмірі 22,0 млрд грн.

Наступним прикладом є ТМ «Хортиця». Починаючи з 2003 року датська компанія «Імідж Холдинг АпС» здійснює фінансові інвестиції у статутний фонд дочірнього українського підприємства «Хортиця», який становить 25,0 млн. дол. США. Це найсучасніше й одне з найпотужніших підприємств України з виробництва напоїв, враховуючи горілку, лікєро-горілчані вироби, вино, соки й слабоалкогольні напої. Система водопідготовки спеціально розроблена та виготовлена за індивідуальним замовленням фірмою «СІТ» (Каліфорнійські Індустріальні Технології).

Також доволі показовим прикладом є ПАТ «Карлсберг Україна». Цей виробник пива та безалкогольних напоїв є яскравим прикладом вигідного інвестування в харчову галузь та аграрний комплекс регіону. Починаючи з 1996 року, на

підприємстві ПАТ «Карлсберг Україна» (колишній «Славутич») було встановлено нове обладнання, виготовлене провідними компаніями пивоварної світової промисловості. Завдяки цьому завод став передовим підприємством європейського типу з ефективним виробництвом та високим рівнем автоматизації технологічних процесів. Завод має міжнародні сертифікати ISO 9001 (управління якістю продукції) і ISO 14001 (екологічна безпека підприємства і охорона навколишнього середовища). Потужність заводу становить близько 450 млн літрів на рік. Кількість працівників на заводі – понад 500 осіб. Інвестиції здійснила шведська фірма «Болтік Беверіджіз Холдінг АБ», 48,0 млн. дол. США [6].

Важливою складовою частиною економічного розвитку області є її зовнішньоекономічна діяльність. Розглянуто зовнішньоторговельний оборот товарів за січень-лютий 2019 року та аналогічний період 2018 року. У поточному році цей показник становив 721,9 млн. дол. і зменшився порівняно з січнем-лютим 2018 року на 14,9%. Це зумовлено насамперед зменшенням обсягів виробництва провідних галузей, тобто важкої промисловості та машинобудування. Обсяг експортних поставок становив 429,7 млн. дол., і це 4 місце серед областей України. Однак у порівнянні з минулим роком він також зменшився на 22,2%. [7].

Станом на кінець 2018 року в Запорізьку область залучено 902 млн. дол. прямих іноземних інвестицій. За цим показником область займає 8 місце серед регіонів України. Порівнюючи з 2017 роком обсяг ПІІ зменшився на 30 млн. дол. Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в розрахунку на одну особу на 31.12.2018 становив 526,3 дол. – це 6 результат серед регіонів.

Як видно з рис. 1, у 2014–2015 роках Запорізька область зазнала суттєвих втрат у залученні прямих інвестицій. Насамперед це наслідки глибокої політичної кризи та збройного конфлікту на Сході України, що негативно вплинуло на економічний і соціальний стан. Якщо дивитися на динаміку країн світу, які вкладають найбільшу кількість прямих іноземних інвестицій в Запорізьку область, то тут зміна тільки в стрімкій втраті Російською Федерацією перших місць за оборотом ПІІ. Основними країнами-інвесторами залишаються Кіпр (45%), Нідерланди (5,2%), Естонія (3,5%), Швеція та Республіка Корея. Інвестиції зосереджені в основному у промисловості (металургійне виробництво). Серед переробної промисловості найбільший потік інвестицій йде у машинобудування, тобто це ремонт і монтаж машин, заміна устаткування. Також є привабливими харчова галузь, виробництво напоїв та тютюнових виробів [8].

Одним із найкрупніших в Україні сільськогосподарських виробників і експортерів є СП «Нібулон». Інвестиційна діяльність в Запорізькому регіоні має тенденцію до збільшення масштабних інвестиційних проектів. І ТОВ СП «Нібулон» бере в цьому активну участь (табл. 2).

Як бачимо з таблиці 2, масштабні інвестиційні проекти дають додаткові прибутки для місцевих аграріїв, стають чинниками стабільних надходжень до районного та обласного бюджетів. Звичайно, що капіталовкладення в проекти будівництва та модернізації промисловості на території Запорізької області сприяє поліпшенню інвестиційного клімату. Створюються нові робочі місця, підвищується конкурентоспроможність регіону. Діяльність СП «Нібулон» у сфері будівництва річкових терміналів, відновлення сільськогосподар-

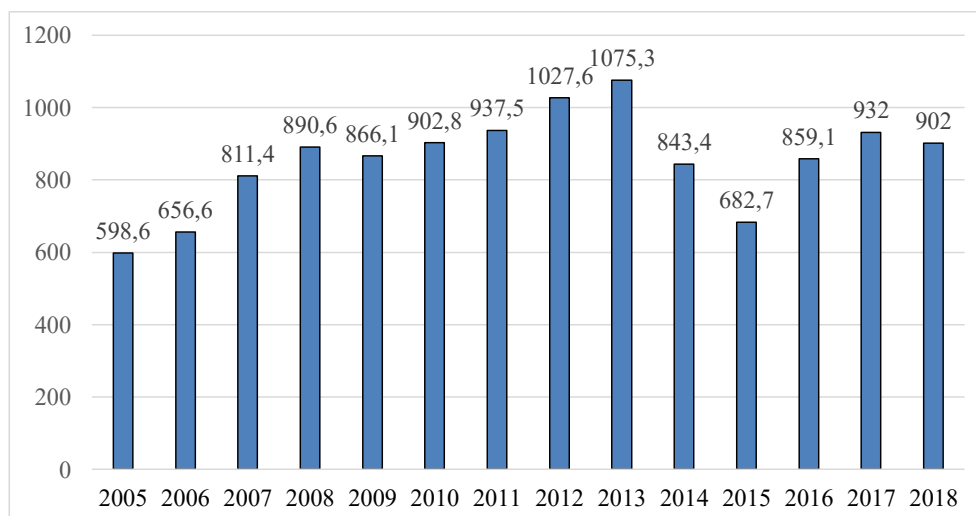

Рис. 1. Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в Запорізьку область (млн. дол. США)

Джерело: сформовано на основі [8]

Таблиця 2

Інвестиційні проекти ТОВ СП «НІБУЛОН» у Запорізькій області

Назва проекту	Вартість	Очікувані результати
Перевантажувальний річковий термінал ТОВ СП «Нібулон» у с. Біленьке Запорізької області	500 млн. грн.	- Відвантаження зернових та олійних культур на річковий транспорт. - Покращення каналів поставки продукції. Перевезення до 4 млн. тонн зерна на рік. - Встановлення в школах комп'ютерних класів, облаштування футбольного поля, с - Створення нових очисних споруд та відновлення дороги. - Створення 1500 робочих місць.
ДП «Хлібна база № 74»	200 млн. грн.	Відновлення найпотужнішого в Україні елеватору. Створення близько 300 нових робочих місць.
Перевантажувальний річковий термінал ТОВ СП «Нібулон» у с. Тернівка Запорізької області	503 млн. грн.	У зведенні чергового високотехнологічного терміналу компанії буде задіяно близько 1,5 тис. людей із 70 підрядних організацій практично з усієї України; загалом за час будівництва такого потужного об'єкта буде забито близько 3500 паль, для виготовлення яких буде завантажено роботою 5–6 заводів залізобетонних виробів. Високотехнологічний перевантажувальний термінал у Тернівці забезпечить робочими місцями близько 120 людей, значно скоротить витрати сільгосптоваровиробників області на транспортування вирощеної продукції.

Джерело: сформовано на основі [9]

Таблиця 3

Динаміка прямих іноземних інвестицій та обсягу перевезень

Роки	Надходження прямих іноземних інвестицій в Запорізьку область (млн. дол. США)	Обсяг перевезених вантажів автомобільним транспортом, тис. т
2013	1075,3	35073,5
2014	843,4	31427,4
2015	682,7	28497,8
2016	859,1	29050,4
2017	932	30396,5
2018	902	30715,2

Джерело: складено на основі [7; 10]

ських потужностей стає поштовхом для розвитку багатьох інших галузей економіки всієї країни.

Найбільш поширеним видом транспорту в Запорізькій області є автомобільне перевезення. Визначено залежність між надходженням прямих іноземних інвестицій в область та обсягами перевезених вантажів автомобільним транспортом. Складений кореляційно-регресійний аналіз, складена лінійна модель, отримані значущі коефіцієнти.

Завдяки розрахункам отримано коефіцієнт детермінації R-квадрат для визначення залежності між показниками та підтвердження моделі. Лінійна модель матиме вигляд: $y = 17099,35 + 15,5944X_1$. Коефіцієнт R-квадрат дорівнює 0,73. Він також показує відсоток вхідних даних, що описуються моделлю, та свідчить про її якість. Ця модель описує 73,4% вхідних даних. Були застосовані критерії Фішера та критерії Стюдента. За результатами F-тесту F критичне становить 7,71, а F розрахункове – 11,04. Отже, $F_p > F_{кр}$ і модель є статистично значущою. За результатами T-тесту Трозр = 4,09, а Ткрит = 2,78. Отже, так як $T_p > T_{кр}$, коефіцієнти є статистично значущими.

Маючи коефіцієнт детермінації, який дорівнює 0,73, можна зробити висновок, що модель відображає реальний стан речей. Є залежність між збільшенням обсягів прямих іноземних інвестицій в Запорізьку область та збільшенням обсягів перевезення вантажів автомобільним транспортом. Отже, значення R-квадрату дозволяє припустити, що за збільшення обсягів надходження прямих іноземних інвестицій в Запорізьку область на 1 млрд дол., обсяг перевезених вантажів автомобільним транспортом збільшиться на 15,594 тис. тон.

Надходження інвестицій в економіку Запорізького регіону та усієї держави є однозначно позитивним фактором. Інвестування взагалі поділяється на внутрішнє та зовнішнє. Якщо порівнювати їх, то внутрішні інвестиції є більш зручними, адже вони не обтяжені тими багатьма складнощами і незручностями, що пов'язані з експансією іноземного капіталу. Наприклад, постійна підтримка інвестора, додержання сприятливого інвестиційного клімату та відповідно репутації країни на міжнародній арені, захист національного виробника

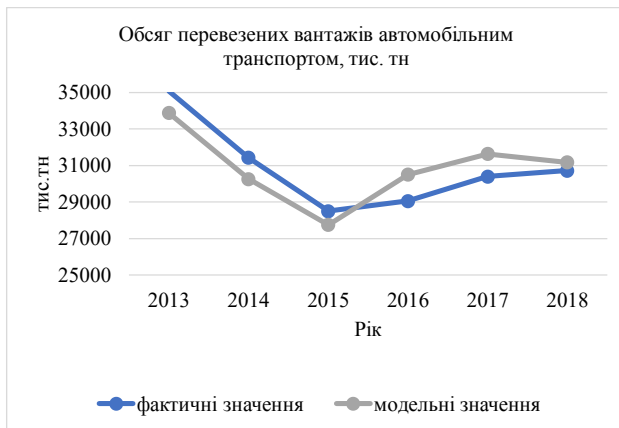

Рис. 2. Динаміка обсягу перевезення вантажів автомобільним транспортом

Джерело: авторська розробка

та готовність до іноземної конкуренції. Однак внутрішніх інвестиційних ресурсів вкрай не вистачає усім регіонам України. Тому треба також опиратись на іноземний капітал і сприяти залученню прямих іноземних інвестицій в Запорізьку область.

Для забезпечення високих темпів економічного зростання та підвищення інвестиційного потенціалу регіонів розвинені країни використовують кластерний підхід. Взагалі кластер в економіці – це об'єднання за спільними ознаками (найчастіше це географічна близькість) компаній і пов'язаних з ними організацій, що ведуть спільну справу в певній сфері та взаємодоповнюють один одного. Яскравим прикладом кластеру, зосередженого на високих технологіях, є Кремнієва долина. В Україні вже намагалися збільшити роль кластерів в економіці. Кластерний підхід розвитку економіки має певні переваги:

- 1) стимулює розвиток малих та середніх підприємств, активно використовуючи технології ноу-хау;
- 2) сприяє підвищенню конкурентоспроможності та виходу на міжнародні ринки;
- 3) сприяє залученню інвестицій;
- 4) сприяє стратегічній взаємодії компаній [11].

Тож кластеризація економіки несе в собі інноваційну стратегію розвитку регіонів, поліпшення інвестиційного клімату, відновлення виробничих потужностей, чого так не вистачає Запорізькій області.

Перспективними напрямками іноземного інвестування залишається сфера енергозбереження, енергоефективності, екології, а також модернізація виробництв, відновлення інфраструктури. Українським виробникам треба збільшувати додану вартість своєї продукції, підвищувати конкурентоспроможність. Зараз іноземні інвестори активно спрямовують свої інвестиції в український аграрний сектор. Починає створюватися в країні тенденція припливу саме прямих іноземних інвестицій в цю галузь. Потенційні інвестори зацікав-

лені саме у придбанні українських аграрних компаній. Особливо сектор рослинництва, адже попит на зернову продукцію в Європі активно зростає. Тому в Запорізькій області саме сільськогосподарська галузь повинна бути одним із перспективних напрямів залучення іноземного капіталу.

Висновки з проведеного дослідження. Систему залучення прямих іноземних інвестицій в Запорізьку область треба удосконалювати та оновлювати. Зараз в країні залишається складна економічна ситуація, і процес поліпшення інвестиційного клімату є дуже тривалим. Сфера альтернативних джерел енергії є сучасним актуальним напрямом інвестування в усьому світі, і Запорізький регіон – не виключення. Відновлення потужностей у минулому промислового та аграрного секторів, трансформація з експортера сировини в експортера готової продукції, модернізація виробництва повинні стати чинниками ефективного впливу прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток Запорізької області. Іноземні інвестиції безперечно формують залежність інших сфер економічної діяльності області. Це підтверджує кореляційно-регресійний аналіз прямих іноземних інвестицій і обсягу транспортних перевезень. Спостерігається підвищення ролі іноземного капіталу в економічному розвитку Запорізького регіону. Негативний вплив інвестиційного клімату на економічне зростання може викликати занепокоєння серед таких міжнародних організацій, як Організація Об'єднаних Націй (ООН), Світовий банк (ВБ) та Міжнародний валютний фонд (МВФ), які працюють на сприяння макроекономічному добробуту країн, що розвиваються. Запорізький регіон безумовно потребує економічного і соціального піднесення, поліпшення інвестиційного клімату та підвищення ефективності промислового комплексу на фоні залучення прямих інвестицій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Шарп У., Александер Г., Бейли Дж. Інвестиції. Москва: ИНФРА. 1997. 945 с.
2. М.С. Хомяк Специфіка формування валового регіонального продукту в Україні. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2016/6.pdf (дата звернення: 25.06.2019).
3. Як в Україні росте економіка: інфографіка по областях. URL: <https://www.obozrevatel.com/economics/rost-ekonomiki-v-ukraine-poyavilas-infografika-po-oblastyam.htm> (дата звернення: 25.06.2019).
4. Фактори економічного зростання регіону в умовах нової економіки. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/434/1/%D0%91%D0%B0%D1%81%D1%8E%D0%BA%20%D0%9E.%D0%92.%20%D0%A4%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%>

BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B7%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf (дата звернення: 27.06.2019).

5. Інвестиційний портал Запорізької області. URL: <https://investment.zoda.gov.ua/uk> (дата звернення: 25.06.2019).

6. Аналіз стану інвестиційної діяльності Вінницької, Запорізької, Івано-Франківської та Полтавської областей та практичні рекомендації щодо поліпшення інвестиційного середовища. URL: <http://pleddg.org.ua/ua/2016/promis-predstavlyaie-zvit-analiz-stan/> (дата звернення: 27.06.2019).

7. Запорізька обласна державна адміністрація. URL: <https://www.zoda.gov.ua/> (дата звернення: 27.06.2019).

8. Інвестиційний паспорт Запорізької області 2018. URL: <http://www.zoda.gov.ua/news/34356/investitsiyniy-pasport-zaporizkoji-oblasti.html> (дата звернення: 26.06.2019).

9. «НІБУЛОН» продовжує реалізовувати інвестиційні проекти на Запоріжжі. URL: <http://nibulon.com/news/novini-kompanii/nibulon-prodovzhue-realizovuvati-investiciini-proekti-na-zaporizhzhii.html> (27.07.2019).

10. Головне управління статистики у Запорізькій області. URL: <http://zp.ukrstat.gov.ua/index.php/statystychna-informatsiia> (дата звернення: 27.06.2019).

11. Ірина Чикаренко Кластерний підхід в управлінні економічним розвитком муніципального утворення. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_04\(7\)/10ciarmu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_04(7)/10ciarmu.pdf) (дата звернення: 28.06.2019).

REFERENCES:

1. Sharp U., Aleksander H., Beily Dzh. Investysy [Investment]. Moskva: YNFRA. 1997. 945 s.

2. M.S. Khomyak Spetsyfika formuvannia valovoho rehionalnogo produktu v Ukraini [Specificity of formation of the gross regional product in Ukraine]. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2016/6.pdf (accessed 25 July 2019).

3. Yak v Ukraini roste ekonomika: infohrafika po oblastiam [The economy grows in Ukraine: Infographics by region]. URL: <https://www.obozrevatel.com/econom->

ics/rost-ekonomiki-v-ukraine-poyavilas-infografika-po-oblastyam.htm (accessed 25 July 2019).

4. Faktory ekonomichnoho zrostannia rehionu v umovakh novoi ekonomiky [Factors of economic growth of the region in a new economy]. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/434/1/%D0%91%D0%B0%D1%81%D1%8E%D0%BA%20%D0%9E.%D0%92.%20%D0%A4%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B7%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf> (accessed 27 July 2019).

5. Investysiyni portal Zaporizkoji oblasti. URL: <https://investment.zoda.gov.ua/uk> (accessed 25 July 2019).

6. Analiz stanu investysiinoy diialnosti Vinnytskoi, Zaporizkoji, Ivano-Frankivskoi ta Poltavskoi oblasti ta praktychni rekomendatsii shchodo polipshennia investysiinoho seredovyscha. URL: <http://pleddg.org.ua/ua/2016/promis-predstavlyaie-zvit-analiz-stan/> (accessed 27 July 2019).

7. Zaporizka oblasna derzhavna administratsiia. URL: <https://www.zoda.gov.ua/> (accessed 27 July 2019).

8. Investysiyni pasport Zaporizkoji oblasti 2018. URL: <http://www.zoda.gov.ua/news/34356/investitsiyniy-pasport-zaporizkoji-oblasti.html> (accessed 26 July 2019).

9. «НІБУЛОН» prodovzhuie realizovuvaty investysiinii proekty na Zaporizhzhii. URL: <http://nibulon.com/news/novini-kompanii/nibulon-prodovzhue-realizovuvati-investiciini-proekti-na-zaporizhzhii.html> (accessed 27 July 2019).

10. Holovne upravlinnia statystyky u Zaporizkii oblasti [The Main Department of Statistics in Zaporizhzhya Oblast]. URL: <http://zp.ukrstat.gov.ua/index.php/statystych-na-informatsiia> (accessed 27 July 2019).

11. Iryna Chykarenko Klasternyi pidkhid v upravlinni ekonomichnym rozvytkom munitsypalnogo utvorennya [Cluster approach in the management of the economic development of the municipal entity]. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_04\(7\)/10ciarmu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_04(7)/10ciarmu.pdf) (accessed 28 July 2019).

Dugienko Natalia

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of International Economics,
Natural Resources and Economics of International Tourism
Zaporizhzhya National University

Strelnikov Philip

Student
Zaporizhzhya National University

FEATURES OF ATTRACTION FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN THE ECONOMY OF THE ZAPORIZHZHYA OBLAST

The purpose of the article. The purpose of the work is determination of the impact of foreign direct investment on the economic potential of Zaporizhzhia oblast, assessment of the state and trends of the region investment activity. Given the increasing role of foreign investments in the economy of developing countries, it is quite relevant to analyse the problems and features of attraction FDI in Zaporizhzhya region.

Results. In the process of research, the following scientific results were obtained:

- 1) the economic essence and classification of foreign investments were considered;
- 2) indicators and factors of economic development of the region were considered;
- 3) the economic status of the Zaporizhzhya region was characterized;
- 4) analyzed the impact of foreign direct investment on economic development;
- 5) the perspective directions of foreign investment were determined;
- 6) the system of attraction of foreign direct investment has been improved.

The increasing number of foreign investment and their impact in the region is gradually being observed. Examples of companies that carry out economic and investment activities in the Zaporizhzhya region are also presented. Information is provided on the value and expected results of the large investment projects. Development of small and medium-sized businesses, agriculture, scientific and technical sphere, industrial production, processing and food industry, green tourism and development of resort and recreation facilities are the priority investment and innovation directions for Zaporizhzhya Oblast. The correlation-regression analysis shows the relationship between the volume of cargo transportation by road in the region and the volume of attraction of foreign direct investment. And it means that with the increasing number of foreign direct investment the volume of cargo transportation by road is also increasing. Zaporozhye region is also the only one in Ukraine, where all types of energy are extracted. The global trend of preserved resources, the search for alternative energy sources and increasing the ecological significance of the planet pushes humanity towards new technologies. And new projects usually require an inflow of direct investment. Therefore, the inflow of capital, both domestic and foreign, in the leading industries of the Zaporizhzhya region is extremely relevant and effective.

Practical implications. The system of attraction of foreign direct investment in the Zaporizhzhya region needs to be improved and updated. The economic situation in the country continue to be difficult and unstable. The main factors of the effective attraction of foreign investment are the high level of investor safety, recovery of powerful sectors of the economy, the cluster approach to economic and investment development.

Value/originality. In our work, we considered an attraction of foreign direct investment in the economy of Zaporizhzhya region, their features and influence. Analysing the economic situation and potential of Zaporizhzhya oblast, these processes are very necessary and important for the effective growth. Correlation and regression analysis, challenges, and problematic issues outline prospects for attraction foreign investment in the Ukrainian economy.